

الدَّرْس الرابع عَشْر

الصِّفَة و الموصوف

مجید و سعید نیز هم کلاسی هستند.

رضا و حمید هم کلاسی هستند.

آیا آن‌ها علاوه بر هم کلاس بودن دوستان وفاداری نیز هستند؟
قضاوت آسان نیست باید هنگام مشکلات آدم‌ها را بشناسیم!

هنگام رفتن به منزل، دوچرخهٔ مجید، پنچر می‌شود.

هنگام مراجعت، ناگهان رضا زمین می‌خورد.

اما سعید! بدون توجه از کنار مجید می‌گذرد!

حمید به کمک رضا می‌شتابد!

حال چطور؟ آیا قضاوت آسان است؟

بین کدام یک از دوستان پیوند و ارتباطی قوی وجود دارد؟

حقیقت تلخی است، برخی

دوستان وفادار نیستند!

اسم‌ها نیز چنین
دنیایی دارند.

گاه دو اسم کنار هم قرار می‌گیرند و پیوندی ناگسستنی دارند.
و
گاه دو اسم کنار هم قرار می‌گیرند و فقط به هم اضافه می‌شوند.

گلِ گلدان

گلِ سرخ

- کلمه سرخ چه مفهومی را برای گل دربر دارد؟ ○ کلمه گلدان چه مفهومی را برای گل دربر دارد؟
○ آیا می‌توان سرخ بودن را از گل جدا کرد؟ ○ آیا می‌توان گلدان را از گل جدا کرد؟

بین کدام یک از ترکیب‌ها از جهت معنی رابطه و پیوندی قوی وجود دارد و دوستان وفاداری هستند؟

در ترکیب‌های زیر چگونه؟

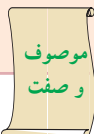
کتابِ خوب - کتابِ کتابخانه

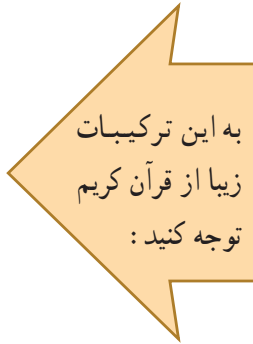
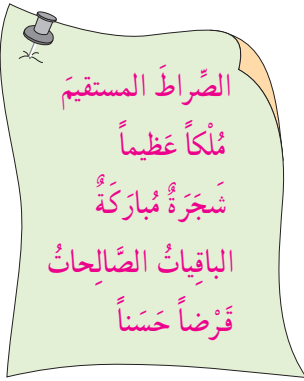
بین کدام یک پیوندی محکم وجود دارد؟

○ با کلمات داده شده جای خالی را کامل کنید.

در زبان فارسی

به دو جزء ترکیباتی مانند گل سرخ، کتاب مفید که با یک دیگر پیوندی قوی دارند و یکی دیگری را توصیف می‌کند ..... گفته می‌شود.
و به دو جزء ترکیباتی مانند گل گلدان، کتاب کتابخانه که فقط به یک دیگر نسبت داده شده و به هم اضافه شده‌اند ..... گفته می‌شود.

در زبان عربی نیز به خاطر نیاز کلمات به توضیح و توصیف، موصوف و صفت داریم.

همان طور که :

در زبان فارسی بین موصوف و صفت از جهت معنی ارتباط محکمی وجود دارد.

در زبان عربی علاوه بر ارتباط معنایی از جهت ظاهر نیز ارتباط و هماهنگی دقیقی

بین آن‌ها وجود دارد.

این هماهنگی و تبعیت صفت از موصوف در چهار مورد است :

۱	عدد	مفرد	هذا كتابٌ ...	(مُفِيدٌ - مفيدان - مفيدات)
		مثنی	في المدرسة شجرتانٍ ...	(جَمِيلَةٌ - جميلتان - جميلات)
		جمع	جاء المؤمنونَ ...	(الصَّالِحُ - الصالحان - الصالحون)
۲	جنس	مذکر	حَضَرَ الطَّالِبُ ...	(النَّاجِحُ - الناجحهُ)
		مؤنث	نَجَحَتِ الطَّالِبَةُ ...	(العَالِمُ - العالمَةُ)
۳	معرفه و نکره بودن	معرفه	قرأت الحکایةَ ...	(لَطِيفَةٌ - اللطيفة)
		نکره	عندي مجلةٌ ...	(أَدِيبَةٌ - الأديبة)
۴	اعراب	مرفوع	لنا مدرسةٌ ...	(كَبِيرَةٌ - كبيرةٌ - كبيرة)
		منصوب	رأيتُ الفلاحينَ ...	(المُجَدِّونَ - المُجدِّين)
		مجرور	سَلَّمْتُ على طبيبٍ ...	(مَشْفِقٌ - مشفقٍ - مشفقاً)

آیا می‌توانید اسم اشاره مناسب را پیدا کنید؟! :

... المدارس (تلك - أولئك)

... الأشجار (هؤلاء - هذه)

برای جمع‌های غیر عاقل اسم اشاره به چه صورتی می‌آید؟ جمع مذکر ○ مفرد مؤنث ○

با جمع های غیرعقل معمولاً مانند مفرد مؤنث عمل می شود.

الکُتُبُ ..... (النافع - النافعة)

الآيات ..... (الشريفة - الشريف)

أعمالٌ ..... (حَسَنٌ - حَسَنَةٌ)

صفت نیز برای جمع های غیرعقل می تواند به صورت مفرد مؤنث بیاید.

به چه اسمی نکره گفته می شود؟

آیا اسم نکره را به خاطر می آورید؟

کدام یک از اسم ها برای ما ناشناخته است و نیاز به توضیح دارد؟

اسم نکره

اسم معرفه

اسم نکره را در این عبارات پیدا کنید.

رَأَيْتُ قَاضِيًا يَحْكُمُ بِالْقَدْلِ.
وَعَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
فِي الْمَدْرَسَةِ شَجَرَةٌ أُزْرَاقُهَا خَضْرَاءُ.

چه توضیحی برای اسم های نکره آمده است؟

گاهی بعد از اسم های نکره جمله ای می آید و آن اسم نکره را توضیح داده و توصیف می کند. به چنین جملاتی «جمله وصفیه» گفته می شود.

به این مثال ها نیز توجه کنید:

۱- قَرَأْتُ آيَةً أَثَّرَتْ فِي قَلْبِي.

۲- الْمُؤْمِنُ إِنْسَانٌ يُحِبُّ الْخَيْرَ.

بدانیم!

حَدِيثُ الْمَسْجِدِ

أَنَا الْمَكَانُ الطَّاهِرُ
أَنَا الَّذِي تَعْلُو عَلَيَّ أَكْتَفِيَّ الْمَنَائِرُ
وَإِنِّي مَدْرَسَةُ الرَّسُولِ وَالصَّحَابَةِ
فَكُنْتُ رَمَزَ الْفِكْرِ وَالْإِيمَانِ وَالصَّلَاةِ
وَ كُنْتُ مَهْدًا لِلْجِهَادِ الْحَقِّ وَالشَّهَادَةِ
وَ مَوْطِنًا لِلتُّورِ وَالْعِبَادَةِ.

***

يَعْمُرُنِي الشُّعَاعُ وَالخُشُوعُ
وَ فِي رِحَابِي يُورِقُ الشُّجُودُ وَالرُّكُوعُ

***

يَا أَيُّهَا الْأَحِبَّةُ الصَّغَارُ وَالْكِبَارُ
هَيَّا إِلَى الْمَسْجِدِ فَالْمَسْجِدُ فِي أَنْتِظَارٍ

النَّعَامَةُ

النَّعَامَةُ طَائِرٌ كَبِيرٌ مِنْ أَضْحَمِ الطُّيُورِ. هِيَ تَجْمَعُ بَيْنَ صِفَاتِ الْجَمَلِ وَالطَّيْرِ. لَهَا
جَنَاحَانِ كَبِيرَانِ وَعُنُقٌ طَوِيلٌ وَ مِنْقَارٌ عَرِيضٌ. وَالنَّعَامَةُ حَيَوَانٌ يُضْرَبُ بِهِ الْمَثَلُ فِي الْجُبْنِ
فِيهَا تُدْخَلُ رَأْسُهَا تَحْتَ الرَّمَالِ عِنْدَمَا تَشْعُرُ بِالْحَوْفِ وَ جَاءَ فِي الْأَمْثَالِ: «أَسَدٌ عَلَيَّ
وَ فِي الْحُرُوبِ نَعَامَةٌ!»

أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ:

- ١- ما هو مقصود الشاعر من مدرسة الرسول (ص)؟
- ٢- كَيْفَ يَدْعُونَا الشَّاعِرُ إِلَى الْمَسْجِدِ؟
- ٣- مَا هُوَ الْحَيَوَانُ الَّذِي يُشَبِّهُ الْجَمَلَ وَالطَّيْرَ؟
- ٤- مَا تَعْمَلُ النَّعَامَةُ عِنْدَمَا تَشْعُرُ بِالْحَوْفِ؟

التمرين الأول

صِلْ بَيْنَ الصِّفَةِ وَالْمُوصُوفِ الْمُنَاسِبِ:

ب	الف
عَادِلَانِ	الْحِدَائِقُ
الزَّرْقَاءُ	قَاضِيَانِ
غَنِيَّةٌ	النَّهْرُ
الْجَمِيلَةُ	أَخَوَيْنِ
الْجَارِي	السَّمَاءُ
مَخْلَصِينَ	مَكْتَبَاتٌ

التمرين الثاني

املأ الفراغ في الجدول:

إعرابها	نوع الصفة	الصفة	الجملة
			القَنَاعَةُ كُنْزٌ لَا يَنْفَدُ.
			إِنِّي أَحِبُّ إِخْوَانِي الْمُجِدِّينَ.
			قَرَأْتُ كِتَابًا رَائِعًا.
			لَحْظَةً الْاِتِّصَارِ لِحْظَةً نَنْتَظَرُهَا.

إملاً الفراغ في كل مجموعة بالكلمة المناسبة:

يذهب الناس في ... الصيفيّة
إلى المناطق المعتدلة.

العطلة

العطلة

السّخّصُ ... مكروهٌ
عند الناسِ وعند الله.

كاذبٌ

الكاذبُ

العربيّة ... فصيحَةٌ وهي
لُغَةُ ديننا وكتابنا.

لغة

لغة

شعرتُ بالهم ... فرأجتُ
طبيباً قُرب بيتنا.

شديدٌ

شديدٍ

كُتبتِ الطالبة حديثاً نبويّاً
شريفاً على السّورةِ ...

سوداءٍ

السوداءِ

الأسودِ

السوداءِ

نَجَحْتُ في امتحانٍ نهائيّةٍ
السّنةِ ب ... عاليّةٍ.

درجةٍ

درجةً

درجةٍ

الدرجةِ

التمرين الرابع

عين الصفة والموصوف في الجمل التالية:

- ١- أفضل الناس مؤمنٌ يجاهدُ في سبيل الله بنفسه و ماله.
- ٢- القرآن هو الثور المبينُ والذكرُ الحكيمُ والصراطُ المستقيمُ.
- ٣- الطَّمعُ الشَّدِيدُ يُوقِعُ الإنسانَ في المَهالكِ.
- ٤- إِنَّ الإِبْثَارَ صِفَةٌ إِنْسَانِيَّةٌ يَتَخَلَّقُ بِهَا الْمُؤْمِنُ.

التمرين الخامس

للإعراب والتحليل الصَّرْفِيّ:

﴿نُفِصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾

– صفت در فارسی همواره به صورت مفرد ترجمه می‌شود اگرچه در عربی مثنی یا جمع باشد :

التلميذة المجتهدة : دانش‌آموز کوشا

التلميذتان المجتهدتان : دانش‌آموزان کوشا

التلميذاتُ المجتهداتُ : دانش‌آموزان کوشا

– جمله وصفیه عربی بدون اینکه قبل از آن موصول (الذي، التي ...) بیاید، معنای آن را دارا می‌باشد. لذا در ترجمه فارسی معمولاً با کلمه «که» (موصول، صفت‌ساز) به کار می‌رود :

رَأَيْتُ تَلْمِيزَةً تَقْرَأُ دَرَسَهَا : دانش‌آموزی را دیدم که درسش را می‌خواند.

للترجمة

۱- «المؤمنُ القويُّ أَحَبُّ إلى اللهِ مِنَ المؤمنِ الضَّعيفِ».

۲- كَانَ المَجَاهِدُونَ المُسْلِمُونَ أَسْوَةً فِي الشَّجَاعَةِ وَالْأَخْلَاقِ.

۳- لِي أَصْدِقَاءُ يُذَكِّرُونَنِي بِطَاعَةِ اللَّهِ.

۴- جَلَسْتُ تَحْتَ شَجَرَةٍ تُعْرَدُ طُيُورُهَا.

اقرأ العبارات ثم ترجمها إلى الفارسية بعبارة مألوفة:
 * مَا أَضْمَرَ أَحَدٌ شَيْئاً إِلَّا ظَهَرَ فِي فَلَتَاتِ لِسَانِهِ وَ صَفَحَاتِ وَجْهِهِ.
 * ثَمْرَةُ التَّفْرِيطِ النَّدَامَةُ وَ ثَمْرَةُ الْحَزْمِ السَّلَامَةُ.
 * يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ مُحِبُّ مُفْرِطٌ وَ بَاهِتٌ مُفْتَرٍ.

أَضْمَرَ: پنهان كرد	الْحَزْمُ: دورانديشی، احتیاط
فَلَتَاتِ: ج فلتة، لغزش	بَاهِتٌ: بهتان زننده
صَفَحَاتِ: گونه ها، ظواهر	مُفْتَرٍ (المُفْتَرِي): افترا زننده، تهمت زننده
مُفْرِطٌ: افراط کننده، غلو کننده	

۱- ترجمه مناسب هر آیه را مشخص کنید و آن را با علامت (×) مشخص کنید.

(الف) ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ (آل عمران/ ۱۰۳)

- و او دل هایتان را به هم مهربان ساخت و به لطف او برادر شدید.

- و او دل ها را به هم نزدیک ساخت و به لطف او برادر شدید.

(ب) ﴿أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا﴾ (الحجرات / ۱۲)

- آیا شما دوست دارید که گوشت برادر مرده خود را بخورید؟

- آیا یکی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده خود را بخورد؟

(ج) ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ (الحج / ۷۰)

- آیا ندانستی که خدا آنچه را در آسمان و زمین است می داند؟

- آیا خدا بر آنچه در آسمان ها و زمین است واقف است؟

۲- از میان کلمات داده شده مناسب ترین آن ها را انتخاب و آیه را کامل کنید.

(الف) ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ...﴾ (الشعراء / ۳۸)

المَعْلُومِ

مَعْلُومِ

مَعْلُومِ

(ب) ﴿لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا...﴾ (الإسراء / ۲۲)

آخَرَ

آخَرَ

الْآخَرَ

(ج) ﴿بِأَيُّهَا النَّفْسُ... إِرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً﴾ (الفجر / ۲۸-۲۷)

الْمُطْمَئِنِّ

الْمُطْمَئِنَّةُ

مُطْمَئِنَّةٌ